

เย็นศิระเพราะพระบริบาล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ ญาณประทีป
คณะมนุษยศาสตร์

“เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่ง
มหาชนชาวสยาม”

ข้างต้นนี้คือพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ที่ทรงพระราชทานอารักแก่ประชาชนชาวไทย พระองค์ทรงหลังทักษิณ-
ทกตั้งพระราชสัตยาธิษฐาน จะทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจปกครองราช-
อาณาจักรไทยโดยทศพิธราชธรรมจรรยา เนื่องในพระราชพิธีบรมราชา-
ภิเษก เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 พระราชสัตยาธิษฐาน
นี้ย่อมแสดงให้เห็นกระจ่างชัดขึ้นในปัจจุบันนี้ว่า ประเทศไทยสงบร่มเย็น
สมดังพระราชสัตยาธิษฐานหรือไม่ เครื่องยืนยันถึงพระบารมีที่แผ่ไพศาล
ไปทั่วนั้น จะเห็นได้จากภารกิจที่พสกนิกรของพระองค์จากทั่วสารทิศเบียด
เสียดกันรอคอยเพื่อชมพระบารมี ในกาลสมัยเมื่อพระองค์เสด็จไปทรง
เยี่ยมเยียนอาณาประชาราษฎร ณ ถิ่นต่าง ๆ สิ่งนี้เป็นเครื่องยืนยันอย่าง
ชัดแจ้งว่า ชาวไทยจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์เพียงใด เพราะสิ่งเดียว
ที่คนไทยมีคือพระมหากษัตริย์ จึงกล่าวได้ว่าความจงรักภักดีและความผูก

พันธะระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎรนั้นแนบแน่นลึกซึ้งยิ่งนัก เมื่อครั้ง
พระองค์เสด็จขึ้นครองราชสมบัตินั้น สิ่งที่พระองค์ทรงปลื้มปิติมากที่สุด
ก็คือ ความจงรักภักดีของประชานั่นเอง ดังที่พระองค์ทรงแสดงความ
รู้สึกในพระราชหฤทัยไว้ เมื่อครั้งพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ผู้
แทนนิตยสารลुक ของ สหรัฐอเมริกา เข้าเฝ้าฯ เพื่อขอพระราชทาน
สัมภาษณ์ นายซิมเมอร์มาน ได้กราบบังคมทูลถามในตอนท้ายของการ
สัมภาษณ์ว่าพระองค์ทรงมีความรู้สึกว่าได้อะไรเป็นสิ่งตอบแทนบ้างในการ
เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ทรงมีพระราชดำรัสตอบว่า

“ความรู้สึกที่เป็นรางวัลตอบแทน อันยิ่งใหญ่ที่สุดของพระองค์ก็คือ
การที่ยังทรงมีพระชนม์อยู่และไม่ถูกอัญเชิญเสด็จออกไปให้พันราชบัลลังก์”
และอีกตอนหนึ่งทรงกล่าวเพิ่มเติมว่า “โดยแท้จริงแล้ว พระองค์ทรงเป็น
พระมหากษัตริย์ก็โดยที่ประชาชนเลือกกันขึ้นมา ดังนั้นถ้าหากประชาชน
ของพระองค์ไม่ปรารถนาในพระองค์อีกต่อไปแล้ว ประชาชนนั้นแหละ
จะเป็นผู้เชิญให้พระองค์ออกไป และก็เป็นสิ่งที่แน่นอนว่า เมื่อนั้นก็
จะต้องทรงเป็นคนว่างงานนั่นเอง” พระราชดำรัสนี้เองที่ทรงแสดงให้เห็น
ชัดว่าพระองค์และราษฎรมีความจงรักภักดีกันแนบแน่นเพียงใด ใน
สายตาของชาวต่างประเทศที่เข้าใจประเทศไทยดี ก็จะมีความคิดเห็นเช่น
เดียวกันกับคนไทยทั้งหลาย ดังเช่น ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน แห่ง
สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ในข้อเขียนเรื่อง “กรุงเทพฯ เมืองอันสมบูรณ์”
ซึ่งตีพิมพ์ในนิตยสารเอสไควร์ ฉบับประจำเดือนเมษายน พ.ศ. 2511
ตอนหนึ่งว่า

“...พระมหากษัตริย์ของประเทศไทย ทรงเป็นที่เคารพสักการะอย่างสูงสุดของปวงชน การปกครองแบบมีพระมหากษัตริย์นี้เป็นเสมือนสายสัมพันธ์เกี่ยวโยงอดีตเอาไว้ด้วยหลายศตวรรษ พระมหากษัตริย์พระองค์ปัจจุบันคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเป็นราชปนัดดาของพระเจ้ากรุงสยามในหนังสือที่หม่อมแอนนาเขียนไว้ พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระปรีชาสามารถ ทรงรอบรู้เหตุการณ์ทันสมัยยิ่งนัก...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงห่วงใยในประเทศชาติบ้านเมืองและราษฎรของพระองค์อยู่เสมอ ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจด้วย ความเหนื่อยยากแต่ก็มิได้ทรงท้อถอย เคยมีนักหนังสือพิมพ์ต่างประเทศเข้าเฝ้าฯ เพื่อสัมภาษณ์ที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน นักหนังสือพิมพ์ชาวอเมริกันได้กราบบังคมทูลถามปัญหาข้อหนึ่งซึ่งทำให้ประจักษ์ในน้ำพระราชนุหทัยและพระมหากษัตริย์คุณของพระองค์อย่างยิ่ง นักหนังสือพิมพ์ผู้นั้นกราบบังคมทูลถามว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเบื่อหน่ายในราชกรณียกิจที่ต้องเสด็จพระราชดำเนินไปในที่ต่าง ๆ บ้างหรือไม่ พระองค์ทรงมีกระแสพระราชดำรัสว่า

“...ถ้าข้าพเจ้าเบื่อในการประกอบพิธีต่าง ๆ อันเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้า นั่นก็นับว่าเป็นความผิดของข้าพเจ้านั่นเอง ข้าพเจ้าต้องการกระทำการที่ดั่งามเพื่อคนไทย ต้องการสร้างพลังให้บังเกิดขึ้นแก่ประชาชนไทย เพื่อทำงานให้แก่ประเทศชาติ...” ด้วยน้ำพระทัยและพระมหา-

กรุณาธิคุณอันประเสริฐนี้เองเราจึงเห็นได้ว่า การเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ครั้งละหลาย ๆ วันและวันละหลาย ๆ ชั่วโมง เป็นปรากฏการณ์ที่แสนจะทรมานเพียงใด ถ้ามิใช่พระมหากุณาธิคุณแล้ว ก็ยากยิ่งที่จะทนทานต่อสภาพอันเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าเช่นนี้ได้ เกี่ยวกับเรื่องนี้ทรงเล่าไว้ เมื่อครั้งเสด็จไปทรงดนตรี ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ครั้งหนึ่งว่า พระองค์ทรงปวดพระทนต์จนสุดแสนจะกลั้นได้ แต่ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานปริญญาบัตรตามปกติ ระหว่างที่พระราชทานปริญญาบัตรอยู่นั้น ด้วยความเจ็บปวดสุดแสนสาหัส จึงทำให้ทรงเคลิ้มหลับ แต่พระหัตถ์ยังคงพระราชทานปริญญาบัตรอยู่โดยอัตโนมัติ และทรงสะดุ้งเมื่อ นิสิตหญิงคนหนึ่งเข้ามารับพระราชทานปริญญาบัตร แล้วกล่าวถวายพระพรว่า “ขอจงทรงพระเจริญ” เหตุการณ์อย่างนี้เป็นเครื่องยืนยันถึงการที่ต้องทรงตรากตรำพระวรกายเพื่อทรงปฏิบัติพระราชภารกิจ แม้ในขณะทรงพระประชวร ก็มีได้ทรงท้อถอย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นผู้เห็นการณ์ไกล ทรงรอบรู้ลึกซึ้งในเหตุการณ์บ้านเมือง ทรงปลุกฝั่งให้ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และประชาชนเข้าใจในหน้าที่ของตน มีความสามัคคีปรองดองรู้จักระวางภัย เพื่อรักษาชาติให้คงอยู่ ดังที่พระองค์พระราชทาน พระบรมราโชวาทแก่นักเรียนนายร้อยตำรวจที่สำเร็จการศึกษาซึ่งกำลังจะออกมาปฏิบัติหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎร ความว่า

“...ภารกิจของตำรวจคือการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ขอให้สังวรระวังที่จะไม่ใช้อำนาจในทางที่ไม่ควรหรือเกินกว่าที่จำเป็น ต้องวางตัวให้เป็นนายตำรวจที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบประเพณี รักษาวินัยให้เคร่งครัด ยึดหลักศีลธรรมเป็นหลัก มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม พร้อมทั้งจะเสียสละเพื่อประชาชนและประเทศชาติอยู่เสมอ...”

สำหรับทหารก็เช่นเดียวกัน พระองค์ทรงเห็นความสำคัญว่า ทหารเป็นผู้เสียสละ เป็นนักรบ พระองค์พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่นายทหารที่สำเร็จการศึกษา ความตอนหนึ่งว่า

“...อาชีพทางทหารถือว่าเป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ และการที่ท่านสมัครเข้ารับราชการเป็นทหารนั้น ย่อมหมายความว่าท่านพร้อมแล้วที่จะเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อส่วนรวม...”

ทางด้านรัฐสภานั้น พระองค์ทรงเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่ราษฎรเลือกเข้ามาเพื่อบริหารประเทศ ฉะนั้นนักการเมืองจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเสียสละและรักษาผลประโยชน์ของราษฎรให้มากที่สุด ปฏิบัติหน้าที่เพื่อชาติและประชาชน ดังพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่สมาชิกรัฐสภา ตอนหนึ่งว่า

“...ข้าพเจ้าขอกล่าวย้ำแก่มวลสมาชิกแห่งรัฐสภานี้อีกครั้งว่า งานในหน้าที่ของท่านทั้งหลายนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงและความเจริญของประเทศชาติ ควรที่ท่านจะได้ปฏิบัติด้วยความตั้งใจบริสุทธิ์ใจ โดยเต็มกำลังความสามารถและพยายามกระทำให้ครบถ้วนในฐานะที่

เป็นตัวแทนของปวงชนและในฐานะที่ทำให้กลไกการปกครองดำเนินไป โดยเรียบร้อยตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีความหมายว่า ท่านจะต้อง ปฏิบัติทุกอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขและความร่มเย็นแก่ประชาชนอย่าง แท้จริง...”

เมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองอยู่ในระหว่างถูกภัยจากภายนอกประเทศ คุกคาม ประเทศชาติต้องการความสามัคคี พระองค์ทรงเห็นเหตุการณ์ ที่บังเกิดในประเทศเพื่อนบ้านอันเป็นบทเรียนแห่งความหายนะ พระองค์ จึงทรงตั้งเดือนราษฎรให้ระงับภัยเหล่านั้น ดังพระราชดำรัสพระราชทาน พรปีใหม่แก่ประชาชนชาวไทย ความตอนหนึ่งว่า

“...พร้อมกับที่บ้านเมืองของเรากำลังพัฒนาก้าวหน้าไปนี้ ก็มีเหตุ- การณ์อันน่าวิตกเกิดขึ้นอย่างหนึ่งด้วย คือฝ่ายตรงข้ามได้แสดงถึงเจตน์ จานงให้ทราบแน่ชัดว่าประเทศไทยเป็นที่หมายที่เขาจะรุกราน และได้ ลงมือทำการนั้นแล้วด้วยการโฆษณาชวนเชื่อ ด้วยการแทรกซึมและด้วยวิธี ก่อร้ายรุนแรงในที่ที่เขาทำได้ทั่ว ๆ ไป เหตุการณ์ของโลกและประเทศ ใกล้เคียงยังตั้งเครียดอยู่ จึงเป็นที่น่าห่วงใยว่า หากเราไม่สามารถป้องกัน และปราบปรามการรุกรานที่กล่าวมาแล้ว ภัยอันใหญ่หลวงอาจจะมาถึง ตัวเราได้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ท่านทั้งหลายอย่าได้มีความประมาท ขอให้ ท่านต่อต้านการรุกรานนี้ ด้วยความร่วมมือกันทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่าย ประชาชน และด้วยความเสียสละ พร้อมทั้งตั้งใจประกอบการทำงานด้วย ความขยัน ชันแข็ง โดยมุ่งถึงความปลอดภัยและความวัฒนาถาวรของ ประเทศชาติโดยส่วนรวมเป็นสำคัญ...”

ในด้านการทำมาหากินของราษฎร พระองค์ทรงอาทรในความทุกข์ยากของเขาเหล่านั้นเป็นอย่างยิ่งอาชีพรหลายอย่างที่พระองค์ทรงพระราชดำริและทรงสละพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อกิจการนั้น อันจะทำให้ราษฎรมีอาชีพและอยู่ดีกินดี อาทิเช่น โครงการไทย-อิสราเอล ที่หุบกระพง โครงการสงเคราะห์ชาวเขา เป็นต้น และอีกอาชีพหนึ่งที่จะนำมาทดแทนต่อไปนั้นก็ได้อันเกิดขึ้นด้วยพระราชดำริและพระบารมีที่แผ่ครอบคลุมไปถึงถ้ามิใช่เพราะพระบารมีแห่งพระองค์แล้วไซ้ อาชีพนี้ย่อมบังเกิดขึ้นไม่ได้แน่นอน อาชีพนั้นคือการเลี้ยงโคนมของชาวหนองโพ จังหวัดราชบุรี แต่เดิมเป็นพระราชดำริของพระองค์ที่ทรงตั้งโรงงานตัวอย่างผลิตนมผงขึ้นในพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เป็นการทดลอง ในขณะเดียวกัน กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรฯ ได้ตั้งสถานีผสมเทียมโคขึ้นที่ตำบลหนองโพ ปรากฏว่าได้ลูกโคพันธุ์ผสม ที่สามารถให้นมเป็นจำนวนมาก แต่ราษฎรที่เลี้ยงโคนม เมื่อรีดนมแล้วหาที่จำหน่ายไม่ได้ ต้องบรรจุขวดขายเองตามยถากรรม ต่อมามีนายทุนรับซื้อนมบรรจุขวดส่งไปขายตามจังหวัดใกล้เคียง แต่รับซื้อเพียงเล็กน้อย ส่วนนมที่เหลือราษฎรที่เลี้ยงโคต้องนำไปทิ้งเสียหายหรือไม่ก็ให้นายทุนนั้นไป ต่อมาราววันที่ 7 ธันวาคม 2512 ราษฎรชาวหนองโพ ได้เข้าเฝ้าทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาเกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนนี้ พระองค์ทรงส่ง นายแก้วขวัญ วัชโรทัย ออกมาสอบถามได้ความจริงตามที่ได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา จึงทรงพระราชดำริจะให้ความช่วยเหลือ ในระยะนั้นนายทวิช กลิ่นประทุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี ได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน 1,400,000

บาท แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อช่วยเหลือกิจการนี้ พระองค์
จึงทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวน 1,002,000 บาท
เพื่อจัดตั้งโรงงานผลิตนมผงขึ้นที่ตำบลหนองโพ อาชีพการเลี้ยงโคนมของ
ราษฎรตำบลนี้และใกล้เคียงจึงได้สัมฤทธิ์ผลตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ทั้งนี้
ก็ด้วยพระบารมีของพระองค์นั่นเอง เพราะลำพังราษฎรจะจัดตั้งขึ้นย่อม
ประสบอุปสรรคนานาประการ เนื่องจากต้องเกี่ยวข้องกับกระทรวงต่าง ๆ
หลายกระทรวง ยากที่ราษฎรสามัญจะคิดทำได้ ดังพระราชกระแสรับ
สั่งที่โปรดเกล้าฯ ให้นายทวิช กลิ่นประทุม เข้าเฝ้าเพื่อทูลเกล้าฯ ถวาย
เงินตอนหนึ่งว่า

“...ในเมืองไทยมีผลิตผลทางนม ทางโคนมของเราจะต้องการให้ผู้
ที่ผลิตยึดเป็นอาชีพที่ดี เป็นอาชีพที่เหมาะสมแก่สภาพในประเทศไทย
และมีตลาดมีความต้องการที่จะใช้ผลิตผลเช่นนี้ เราต้องการให้มีกิจการนี้
ก้าวหน้าโดยไม่มีอุปสรรค จึงปรารถนาที่จะตั้งโรงทำผลิตผลโคนมและได้
ดำเนินการ การดำเนินการจะต้องรับความช่วยเหลือหรือร่วมมือจากทั้ง
เอกชน รวมทั้งข้าราชการ ถ้าพูดถึงราชการก็ต้องรับความร่วมมือ จาก
หลายกระทรวงทบวงกรม ต้องมีกระทรวงเกษตร เพราะว่าเกี่ยวข้องกัน
ปศุสัตว์ ต้องมีกระทรวงมหาดไทยเพราะเกี่ยวข้องกับการที่ทางเป็นประ-
ชาชน และเป็นท้องที่ในแต่ละจังหวัดเป็นการปกครอง ต้องอาศัย
กระทรวงอุตสาหกรรม ต้องอาศัยกระทรวงพัฒนา เพราะว่าเป็นการ
พัฒนาและเป็นสหกรณ์ซึ่งอยู่ในกระทรวงพัฒนาเรื่องสหกรณ์นี้เกี่ยวข้อง
กับกระทรวงมหาดไทยเพราะเป็นพัฒนาชุมชน เป็นกลุ่มหรือจะเรียก

อะไรก็ตาม ทั้งหมดนี้จึงต้องมีความร่วมมือจากทั้งผู้ผลิต ทั้งเอกชนที่สนใจ ทั้งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมายจึงจะสำเร็จ ขอฝากความคิดเหล่านี้ไว้ให้พิจารณา งานก็จะเป็นงานที่ยากลำบาก แต่เราก็จะเป็นผลใหญ่หลวง..” โรงงานผลิตนมหนองโพแห่งนี้ พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดเมื่อวันที่ 17 ต.ค. 2521 นี้เอง นับว่าราษฎรในตำบลนี้และตำบลใกล้เคียงได้รับพระบารมีคุ้มครองให้ประกอบอาชีพนี้ยั่งยืนต่อไป

เมื่อบ้านเมืองสงบสุข พระราชกรณียกิจส่วนหนึ่งของพระองค์ก็คือเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรตามภูมิภาคต่าง ๆ เป็นมิ่งขวัญแก่ประชาชนทุกภาค โดยเสมอหน้า แต่ในยามประเทศชาติประสบภาวะวิกฤติ ก็ได้พระบารมีของพระองค์นั่นเอง แก่ไขสถานการณ์อันเลวร้ายให้สงบร่มเย็นเป็นสุขดังเดิมได้ ดังเช่นกรณีวันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้น ถ้ามิใช่ด้วยพระบารมีของพระองค์แล้ว บ้านจะนี้ไทยทั้งชาติคงจะล่มจมและหายหน้าอย่างแน่นอน สิ่งทีกล่าวมาแล้วนี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์เป็นความร่มเย็นและมิ่งขวัญของชาวไทยทั้งมวล

